

Týždeň od 16. do 22. novembra

VELIKÁNI VIERY: JOZUA A KALÉB

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

4Moj 13,6.30–32; Joz 14,6–14; Luk 18,1–5; Joz 19,49–51; 2Kor 3,18; Rim 12,1.2

ÚVODNÝ TEXT

Pamätajte na svojich vodcov, ktorí vám hovorili Božie slovo, dôkladne pozorujte, aký bol koniec ich života, a napodobňujte ich vieru. (Heb 13,7)

Každý rodič skôr či neskôr zistí, že jeho deti sa učia príkladom. Koľko rodičov sa trápi tým, že deti napodobňujú ich zlé vlastnosti namiesto tých dobrých. Bez ohľadu na náš vek je pre nás jednoduchšie a prirodzenejšie robiť zlé rozhodnutia a činy než tie dobré a správne. Je to súčasť toho, čo znamená byť padlými bytosťami. Apoštol Pavol k tomu napísal: „Nerobím totiž to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím.“ (Rim 7,15) Tento stav pozná každý z nás.

Od narodenia ľudí formuje sila príkladov. To základné sa v živote učíme pozorovaním tých, čo sú nám najbližšie: chodenie, rozprávanie či vyjadrovanie emócií. Ako dospelým nám pomáha mať vzory v duchovnej oblasti. A hoci nie sú dokonalé, môžeme obdivovať a napodobňovať tie duchovné črty, ktoré z nich urobili obrov viery.

Tento týždeň sa hlbšie pozrieme na osobné príklady dvoch velikánov viery v knihe Jozua – Kaléba a Jozuu. Ako sa stalo, že vynikli a vo svojej generácii zohrávali kľúčovú úlohu v živote Božieho ľudu počas jedného z najdôležitejších období dejín Izraela?

OSNOVA LEKCIE

V ôsmej lekcii nášho štúdia knihy Jozua sa zameriame na silu duchovného príkladu a význam vernosti a pokory – a to prostredníctvom príbehov dvoch „velikánov viery“: Jozuu a Kaléba. Uvidíme, že hoci najlepším a dokonalým príkladom môže byť len Boh, životné osudy tých, ktorí sa Mu oddali, môžu byť pre nás veľmi inšpiratívne a podnetné.

- 4Moj 13,6.30–32; Joz 14,6–14: Kaléb – jeho neochvejná vernosť a odvaha (nedeľa)
- Joz 14,6–14; 4Moj 14,24: Kaléb – jeho nasledovanie Hospodina (pondelok)
- Joz 15,16–19; Sud 1,13: Kaléb – odovzdávanie viery ďalšej generácii (utorok)
- Joz 19,49–51: Jozua – pokorný a skromný hrdina (streda)
- Hebrejom 12: „Hrdinovia viery“ a premenený pohľad na Ježiša (štvrtok)

VERNOSŤ

⁶Vtedy prišli Júdovci k Jozuovi v Gilgále a Kenizzejec Kaléb, Jefunneho syn, mu povedal: „Ty vieš, čo povedal Hospodin Božiemu mužovi Mojžišovi v Kaděš-Barnéi o mne a o tebe. ... ¹⁴Takto sa stal Hebron dedičným vlastníctvom Kenizzejca Kaléba, syna Jefunneho, a je ním dodnes, pretože sa vždy pridržal Hospodina, Boha Izraela. (Joz 14,6.14)

³⁰Ani jeden z vás nevojde do krajiny, o ktorej som so zdvihnutou rukou prisahal, že v nej budete bývať, okrem Kaléba, Jefunneho syna, a Jozuu, Núnovho syna. ³¹No vaše deti, o ktorých ste vraveli, že sa stanú koristou, tie do nej uvediem a spoznajú krajinu, ktorou ste vy pohrdli. ³²Vaše mŕtvolky však padnú na tejto púšti. (4Moj 14,30–32)

Prečítaj si 1Moj 36,15; 4Moj 13,6.30–32 a Joz 14,6.14. Kto bol Kaléb? Aké bolo jeho miesto v izraelskom ľude?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Meno Kaléb (Roh. Káleb) pochádza z hebrejského slova *kelev* („pes“), ktoré sa v Starej zmluve vyskytuje vždy v negatívnom kontexte. Slovo *kelev* sa však používa v mimobiblických listoch a hymnách na vyjadrenie odvahy, húževnatosti a vernosti služobníka svojmu pánovi. Kaléb mal práve tieto vlastnosti a počas svojho života prejavoval neochvejnú vernosť Hospodinovi.

Čo sa dozvedáme o Kalébovi zo skutočnosti, že bol ochotný povedať svoju mienku, hoci väčšina vyzvedačov mala úplne iný názor a izraelský ľud sa mu vyhrážal smrťou? Pozri 4Moj 14,6–10.21–25; 4Moj 26,65; 4Moj 32,12.

Zamyslime sa nad týmito významnými izraelskými vodcami, súčasníkmi Jozuu a Kaléba: Šammúa, Šafát, Jigál, Palti, Gaddiel, Gaddi, Ammiel, Setúr, Nachbi a Geuel. Znejú vám tieto mená povedome?

Pravdepodobne nie.

Prečo? Pretože sú to mená ďalších desiatich vyzvedačov, ktorých Mojžiš poslal preskúmať Kanaán. Upadli do zabudnutia, ich mená nestáli za to, aby sme si ich pamätali. Správa, ktorú priniesli, vykreslila zaslúbenú zem ako nedobytnú. Samých seba vnímali ako kobyľky v porovnaní s obrami, ktorí obývali niektoré oblasti krajiny. Ich srdcia sa triasli strachom pri „nedobytných“ múroch opevnených kanaánskych miest.

Kaléb bol súčasťou dvojice vyzvedačov, ktorí priniesli z obhliadky Kanaánu pozitívne správy. Ako starší preberá iniciatívu a prichádza s možnosťou, ktorá sa úplne líši od postoja zvyšných desiatich zvedov. Kaléb predstavuje postoj viery. Bol ochotný nahlas komunikovať to, o čom vedel, že je správne. A to aj napriek odporu ostatných, dokonca zoči-voči hroziacej smrti: „Celá pospolitosť kričala, aby oboch ukameňovali.“ (4Moj 14,10)

- Aký postoj zvykneš zaujať, keď sa zdá, že väčšina ľudí v tvojom okolí má nielenže odlišný názor, ale dokonca trvajú na niečom, čo je v rozpore s твоjim najhlbším presvedčením?

APLIKÁCIA

„DAJ MI TERAZ TOTO POHORIE“

⁹V ten deň Mojžiš prisahal: Zem, po ktorej kráčala tvoja noha, bude dedičným vlastníctvom tebe a tvojim synom naveky, lebo si sa vždy pridŕžal Hospodina, môjho Boha. ¹⁰Hospodin ma doteraz zachoval nažive, ako slúbil. Uplynulo už štyridsaťpäť rokov odvtedy, ako to Hospodin povedal Mojžišovi, keď Izrael chodil po púšti. Teraz mám osemdesiatpäť rokov. ¹¹Ešte aj dnes som taký silný, ako keď ma vyslal Mojžiš. Aj dnes mám takú silu ísť do boja, akú som mal vtedy. ¹²Preto daj mi teraz toto pohorie, o ktorom hovoril Mojžiš v onen deň, lebo sám si vtedy počul, že tam sú Anákovia a veľké opevnené mestá. Azda bude Hospodin so mnou a vyženiem ich, ako povedal Hospodin. ¹³Jozua požehnal Kaléba, syna Jefunneho, a za dedičné vlastníctvo mu dal Hebron. (4Moj 14,9–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Joz 14,6–14; 4Moj 14,24; 4Moj 32,12; 5Moj 1,36 a Luk 6,45. Ako by si opísal postoj Kaléba a Jozuu? Čo znamená úplne nasledovať Hospodina?

Kaléb nikdy nezabudol na zaslúbenie, ktoré mu dal Hospodin prostredníctvom Mojžiša: že vstúpi do krajiny, „do ktorej už vstúpil“ (4Moj 14,24). O štyridsať rokov neskôr hovorí o svojej vlastnej správe o krajine ako o slove „podľa svojho svedomia“ (Roh.: „ako som o tom myslel vo svojom srdci“; Joz 14,7). Jeho správa bola založená na hlbokom presvedčení, že s Božím vedením a s Božou pomocou budú Izraeliti schopní dobyť a obsadiť zaslúbenú krajinu. Desiati vyzvedači priniesli správy, ktoré Izraelitov vydesili a priviedli ich k malovernosti. Kaléb však prejavil úprimnú dôveru a oddanosť Hospodinovmu zaslúbeniu. Hebrejské vyjadrenie, ktoré doslova znamená „úplne som nasledoval Hospodina“ (Joz 14,8), je pravdepodobne skrátenou formou dlhšej frázy: „moje srdce plne nasledovalo Hospodina“ alebo „naplnil som svoje srdce, aby som kráčal za Hospodinom“. Na rozdiel od iných, ktorí kráčali za cudzími bohmi a nenásledovali úplne Hospodina, Kaléb svoje srdce úplne zasvätil Hospodinovi. Ten istý výraz sa neskôr opakuje ešte dvakrát, čím sa zdôrazňuje Kalébova vernosť (Joz 14,9.14). To, čo o sebe hovorí Kaléb, je v súlade s tým, čo o ňom povedal Hospodin, teda že „bol v ňom iný duch“ (4Moj 14,24). Práve to odlišovalo Kaléba od ostatných desiatic špiónov. Celý život sa držal tejto vernosti. Aj vo veku osemdesiatpäť rokov bol stále príkladom toho, čo môže Hospodin dosiahnuť prostredníctvom ľudí, ktorých srdcia sú naplno oddané Jemu a Jeho veci. Kaléb chápal, že podiel územia, ktoré napokon pripadne do vlastníctva jednotlivých kmeňov, bude priamo úmerný tomu, ako sa spoľahnú na Hospodinove zaslúbenia a koľko zeme budú ochotní vierou zaujať. Aj keď mnohé proroctvá sa uskutočňujú nezávisle od našej vôle (takzvané sebanaplnujúce sa proroctvá), nemálo Božích zaslúbení závisí od našej viery. Vyžadujú si vieru spojenú so skutkami viery. Hebrejský výraz *úľaj* („azda“; Joz 14,12) môže vyjadrovať strach a pochybnosti, ale zvyčajne označuje nádej a očakávanie, že sa stane niečo pozitívne (1Moj 16,2; 4Moj 22,6.11; 4Moj 23,3).

APLIKÁCIA

- Ktoré „malé“ kompromisy nám môžu brániť v úplnom nasledovaní Hospodina?

SILA PRÍKLADU

¹⁶Vtedy Kaléb povedal: „Tomu, kto porazí Kirjat-Séfer a obsadí ho, dám svoju dcéru Achsu za ženu.“ ¹⁷Otniel, syn Kenaza, Kalébovho brata, ho obsadil, a tak dostal Achsu za ženu. ¹⁸Keď sa zaňho vydala, Otniel ju naviedol, aby si od otca žiadala pole. Keď zosadla z osla, Kaléb sa jej spýtal: „Čo chceš?“ ¹⁹Ona odpovedala: „Daj mi dar. Keď si ma vydal do Negevu, daj mi aj pramene vôd.“ Kaléb jej dal Horné aj Dolné pramene. (Joz 15,16–19)

Prečítaj si Joz 15,16–19; Sud 1,13 a Sud 3,7–11. Čo nám tento príbeh hovorí o sile príkladu? Ako sa Kalébov postoj prenáša na mladú generáciu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V tejto pasáži Kaléb ponúka svoju dcéru Achsu za manželku tomu, kto porazí Debírčanov. Otniel mesto obsadí a získa ruku Achsy. Tento príbeh je dôležitý, pretože opäť odhaľuje Kalébovu odvahu, vieru a pripravenosť čeliť výzvam. Ukazuje tiež, že ďalšia generácia Izraelitov nasledovala príklad veľikánov viery, Kaléba a Jozuu. Keď staršia generácia ukončí svoju službu, nastupuje nová generácia pripravená čeliť výzvam a pokračovať v naplňaní Božieho plánu pre Izrael.

Spôsobom, ktorý nie je nepodobný Kalébovej prosbe adresovanej Jozuovi: „Daj mi túto hornatú krajinu,“ Achsa, povzbudená svojím manželom, prejavuje rovnakú vieru a odhodlanie, aké prejavil jej otec. Svojou odvahou Achsa pokračuje v línii Kalébovho príkladu naplnenia sľubu vlastníť krajinu.

Zaslúbená krajina je ozajstným Hospodinovým darom Izraelu. Izraeliti si ju však musia privlastniť tým, že si vierou a odvahou budú nárokovat' Hospodinove zaslúbenia. Achsino odhodlanie predznamenáva vytrvalosť tých žien v evanjeliách, ktoré sa nenechali zastrašiť davom ani učeníkmi a nevzdali sa, kým neprijali Ježišovo požehnanie pre seba a svoje rodiny.

Prečítaj si podobenstvo o vdove a sudcovi (Luk 18,1–8). Aké poučenie si z neho môžeme vziať v kontexte dnešnej úlohy?

- Odovzdanie pochodne viery ďalšej generácii je kľúčové pre naplnenie poslania, ktoré nám Boh zveril. Aj táto minca má dve strany. Na jednej strane stoja starší, ktorí stoja pred výzvou odovzdať vieru ďalšej generácii, a na druhej strane stojí otázka, ako a či dávame mladým príležitosť prevziať väčšiu zodpovednosť v Božom diele. Ako môžeme mladým pomôcť prevziať zodpovednosť za Božie dielo? V čom spočíva dôležitosť príkladu starších v tomto procese?

APLIKÁCIA

SKROMNÝ HRDINA

⁴⁹Keď Izraeliti skončili rozdeľovanie krajiny do dedičného vlastníctva podľa území, dali Jozuovi, synovi Núna, dedičný podiel medzi sebou. ⁵⁰Na Hospodinov rozkaz mu dali mesto Timnat-Serach, ktoré si žiadal na Efrajimskom pohorí. Tam postavil mesto a usadil sa v ňom. ⁵¹Toto sú dedičné vlastníctva, ktoré kňaz Eleázár a Jozua, syn Núna, s predstavenými rodov prideliť lósom izraelským kmeňom v Šile pred Hospodinom pri vchode do stanu stretávania. Takto dokončili rozdelenie krajiny. (Joz 19,49–51)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Dlhé zoznamy názvov miest tvoriacich orientačné body na hraniciach území pripadajúcich jednotlivým izraelským kmeňom sú ohraničené správou o pridelení zeme dvom hrdinom viery z prvého preskúmania Kanaánu: Kalébovi a Jozuovi. Kaléb dostal svoje dedičstvo ako prvý, kým Jozua dostal dedičstvo ako posledný. Až do tejto chvíle Jozua rozdeľoval krajinu jednotlivým kmeňom Izraela. Nakoniec nastal čas, aby izraelský ľud dal Jozuovi dedičstvo, ktoré mu náležalo.

Prečítaj si Joz 19,49–51. Čo sa môžeme naučiť zo skutočnosti, že taký významný vodca Izraela, ktorý rozdeľoval krajinu ostatným, dostáva svoj dedičný podiel až ako posledný?

Mesto, ktoré dostáva Jozua, je Timnat-Serach. Slovo Timnat pochádza zo slovesa *mana*, ktorého význam je „počítať“ alebo „prideľovať“ a znamená časť alebo územie. Druhé slovo môže byť odvodené od hebrejského slovesa *serach* a znamená „prebytok“ alebo „zvyšok“ (porovnaj s 2Moj 26,12). Názov Jozuovho mesta možno teda preložiť ako „To, čo zostalo“ alebo „Zvyšná časť“.

Názov mesta, ktoré si Jozua vybral z toho, čo zostalo, svedčí o ušľachtilom charaktere druhého izraelského vodcu. Najprv počkal, kým všetci ľudia dostanú svoj podiel. Okrem toho, Jozua si nevybral za svoje dedičstvo jedno z husto osídlených území krajiny alebo najvýznamnejšie či najkrajšie mesto, ale skromné miesto, alebo možno jeho ruiny, aby ho namáhavou prácou znovu vybudoval (porovnaj s Joz 19,50).

Okrem toho sa Timnat-Serach nachádzalo neďaleko Šila, v blízkosti svätyne, čo ukazuje na Jozuove skutočné priority. Jeho srdce patrilo Hospodinovi. Keď sa novozrodený izraelský národ aj pod Jozuovým vedením dostal do zaslúbenej krajiny a s Božou pomocou prideliť každému kmeňu a každej rodine náležité dedičstvo, určite by nikto nenamietal, keby si Jozua „žiadal“ niečo honosnejšie. Jozua sa však uspokojil s jednoduchým životom. Namiesto svetských pôžitkov sa zameriaval na to najdôležitejšie. Bol tak stelesnením modlitby, ktorú neskôr vyjadril Dávid: „Len jedno som žiadal od Hospodina, len o to sa snažím, aby som smel bývať v jeho dome po všetky dni svojho života, aby som mohol rozjímať o dobrote Hospodina a obdivovať jeho chrám.“ (Ž 27,4)

APLIKÁCIA

■ **Čo sa môžeš naučiť z Jozuovho postoja k svojmu dedičstvu?**

POHLÁD, KTORÝ PRINÁŠA ZMENU

¹Preto aj my, obklopení takým veľkým zástupom svedkov, odhodíme všetku príťaž a hriech, čo nás opantáva a vytrvame v behu, ktorý máme pred sebou. ²Upierajme zrak na Ježiša, pôvodcu a završovateľa našej viery. Miesto radosti, ktorá sa mu ponúkala, pretrpel muky na kríži, pohrdol potupou a teraz sedí po pravici Božieho trónu. (Heb 12,1.2)

¹Povzbudzujem vás teda, bratia, pre Božie milosrdenstvo, aby ste odovzdávali svoje telá ako živú, svätú, Bohu príjemnú obeť, ako vašu rozumnú službu Bohu. ²A nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovením zmysľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, čo mu je príjemné, čo je dokonalé. (Rim 12,1.2)

Rozjímanie o životnom príklade veľkých hrdinov viery je nevyhnutné pre náš duchovný rast. Súčasne platí, že naším najväčším príkladom je Ježiš Kristus a Jeho život a učenie. Ako nás mení pohľad upretý na Ježišov život? Pozri Heb 12,1.2; 2Kor 3,18.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Taliansky neurovedec Marco Lacoboni, pôsobiaci na Kalifornskej univerzite v Los Angeles, patrí medzi tých, ktorí skúmajú funkciu takzvaných „zrkadlových neurónov“. Tieto malé bunkové okruhy sa aktivujú nielen vtedy, keď človek (alebo zvier) vykonáva určitú činnosť – ako napríklad pohyb, prejav emócií –, ale aj keď pozorujeme, ako niekto iný takúto činnosť vykonáva. Aktivita týchto neurónov znižuje rozdiel medzi videním a konaním.

Ellen G. Whiteová hovorí o dôležitosti pozorovania Ježišovho charakteru: „Pohľadom na Ježiša sa nám predstava Boha stáva jasnejšou a my sa začíname premieňať. Prívetivosť a láska preniknú do našej povahy. V nej sa bude zrkadliť Boží charakter. Čím viac sa budeme podobať Kristovi, tým budeme spôsobiljší poznávať Boha. Hlbším vnímaním Božieho slova budeme vedieť lepšie prijímať bohatstvo poznania a večnej múdrosti.“ (COL 355; KP 284)

Prečítaj si text Rim 12,1.2. Ktoré dva procesy sa odohrávajú v našom živote a prinášajú protichodné výsledky? Ako si môžeme byť istí, že dávame priestor tomu správne?

V súhrnnej kapitole svojho Listu Rimanom apoštol Pavol hovorí o dvoch protichodných silách, ktoré majú vplyv na náš život. Na jednej strane sa nás okolitý svet so svojimi rôznymi vplyvmi snaží každý deň pretvárať na svoj obraz. Ide o pôsobenie zvonka dovnútra.

Svätý Duch pôsobí proti takýmto vplyvom. Robí to tak, že nás premieňa zvnútra smerom von. Deje sa to podobným spôsobom, akým sa húsenica premieňa na nádherného motýľa. Aby sa však tento proces udial, musíme sa zasvätiť Bohu a prosiť Ho, aby pokračoval v dobrom diele, ktoré v nás začal (Fil 1,6). V každú chvíľu potrebujeme robiť vedomé rozhodnutie, že chceme kráčať v Duchu.

- Keď premýšľaš o Ježišovom živote a charaktere, v ktorej konkrétnej oblasti v tvojom živote cítiš, že ťa Svätý Duch vedie k odovzdaniu sa a zmene? Ako si môžeš tento týždeň vytvoriť priestor na hlbšie pochopenie Krista – prostredníctvom modlitby, Písma alebo skutkov služby – aby sa v tebe mohla čo najviac formovať Jeho podoba?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Konečne doma“ (PP 510–520; NÚD 247–253).

„Kaléb uveril Božiemu zaslúbeniu, že Hospodin dá svojmu ľudu do vlastníctva Kanaán. Trpezlivo znášal dlhé putovanie po púšti a spolu s ľuďom prežíval sklamanie a ťažobu viny. Napriek tomu sa nikdy nestážoval. Naopak, vyvyšoval Božie milosrdenstvo, ktoré ho chránilo na púšti, keď jeho spolubratia umierali. Nežiadal pre seba územie, ktoré už bolo dobyté, ale vybral si miesto, o ktorom si vyzvedači viac než o ktoromkoľvek inom mysleli, že je nedobytné. Statočný starý bojovník chcel dať ľudu príklad, ktorý poctí Boha a povzbudí kmene, aby si podmanili krajinu, ktorú ich otcovia považovali za nedobytnú.“ (PP 512.513; NÚD 248)

„Bola to Kalébova viera v Boha, ktorá mu dodala odvahu, chránila ho pred strachom z ľudí a umožnila mu postaviť sa smelo a neochvejne na obranu práva. Spoliehaním sa na rovnakú moc – na Veliteľa nebeských armád – môže každý skutočný vojak kríža získať silu a odvahu prekonať prekážky, ktoré sa zdajú neprekonateľné.“ (AR, 30. 5. 1912)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Diskutujte o sile tlaku rovesníkov a o odvahe, ktorú si vyžaduje ozvať sa, keď ostatní mlčia. Aká je úloha odvahy pri praktizovaní našej viery? A ak si stojíme za tým, čo považujeme za správne, ako pritom nebyť neslušný a hrubý?
2. Podelte sa vo svojej triede o niekoľko príkladov viery z vašej cirkvi alebo vášho zborového spoločenstva, ktoré formovali váš život a charakter. Ktoré vlastnosti vašich vzorov sa oplatí nasledovať?
3. Zamyslite sa nad vplyvom médií na náš život. Ako sa môžeme vyhnúť ich negatívnym účinkom a zároveň využiť ich potenciál na dobré účely?
4. Uvažujte o Jozuovej pokore a o jeho túžbe žiť blízko svätyne. V čom je pre vás jeho postoj príkladom?